

Avustukset

FI | [SV](#)

Valtionavustusten hakeminen, käyttö ja valvonta
Asiointipalvelun ohjeet
Hakuaikojat
Avustusten siirtäminen ja mallipohjat

Valtion erityisavustus esi- ja perusopetuksen koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäviin toimenpiteisiin sekä toimenpiteisiin nuorten jengiytymisen ja rikollisuuden ehkäisemiseksi vuosille 2023–2024

Asioi verkossa [↗](#)

Opetus- ja kulttuuriministeriö julistaa haettavaksi valtion erityisavustusta koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäviin toimenpiteisiin sekä toimenpiteisiin nuorten jengiytymisen ja rikollisuuden ehkäisemiseksi vuosille 2023–2024.

Myönnettävä erityisavustus on yhteensä enintään 48 210 000 euroa opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokan momentilta 29.10.20. Avustus myönnetään osin vuoden 2023 I lisätalousarvion lisämäärärahasta. Tämän osalta avustukset myönnetään sillä ehdolla, että eduskunta myöntää tarkoitukseen lisämäärärahat.

Hakukokonaisuus jakautuu kahteen osioon. Erityisavustuksesta 3,5 miljoonaa euroa suunnataan toimiin, joilla vahvistetaan ja tuetaan toimenpiteitä nuorten jengiytymisen ja rikollisuuden ehkäisemiseksi.

Haku koskee kuntia ja kuntayhtymiä ja yksityisiä yhteisöjä, joilla on esiopetuksen ja perusopetuksen järjestämislupa. Yksittäisen koulun hakemuksia ei oteta huomioon. Harjoittelukoulut voivat olla yhteydessä kuntaan ja kunta voi sisällyttää sen alueella toimivan harjoittelukoulun hakemukseensa.

Hakuaika alkaa 3.2.2023 ja päättyy 28.2.2023 klo 16.15.

Päätökset pyritään tekemään **maaliskuussa 2023**.

Opetus- ja kulttuuriministeriön toimialalla on jaettu erityisavustuksia koulutuksellisen tasa-arvon edistämiseen vuosittain vuodesta 2009 alkaen. Tarveperustainen rahoitus on vuoden 2023 alusta vakiinnutettu opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslakiin. Rahoituslain 44 a §:n 2 momentin mukaan erityisavustusta voidaan myöntää neljäksi vuodeksi kerrallaan. Vuonna 2023 avustusta myönnetään vielä poikkeuksellisesti aikaisempien vuosien tapaan yhdeksi vuodeksi.

Tämän avustuksen lisäksi jaettavana on vuoden 2023 I lisätalousarviossa päätetty lisämääräraha toimenpiteisiin nuorten jengiytymisen ja rikollisuuden ehkäisemiseksi.

Hakija hakee valtion erityisavustuksia erillisillä hakemuksilla asiointipalvelussa. Tarkemmat tiedot OKM:n asiointipalvelussa.

[Näytä kaikki](#)

Avustuksen tavoite

Koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävät toimenpiteet

Valtionavustuksen taustalla on pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelman tavoite siitä, että sivistys, koulutus ja osaaminen muodostavat yhteiskunnan perustan jatkossakin. Laadukas ja tasa-arvoinen peruskoulu on suomalaisen hyvinvointivaltion kivijalka, jonka perustana on kyky vähentää perhetaustan merkitystä oppimistuloksissa. Hallitusohjelman mukaisesti varmistetaan tasavertaiset mahdollisuudet yksilöllisillä oppimispoluilla, positiivisen diskriminaation rahoituksella, joustavammalla opetuksella ja riittävällä tuella.

Avustuksella vahvistetaan koulun merkitystä yhteisön keskuksena ja hyvinvoinnin edistäjänä. Kiinnitetään erityishuomio tunnistettuun eriarvoistumiskehitykseen koulujen sisällä ja

koulujen välillä, isojen kaupunkien sisällä ja alueiden välillä, sukupuolten välisissä osaamiseroissa sekä maahanmuuttotaustaisten lasten ja nuorten kohdalla.

Varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin ja laadun kehittämiseen on myönnetty erityisavustuksia vuosina 2020–2022 yhteensä noin 241 miljoonan euron arvosta. Yhteensä Oikeus Oppia -kehittämishjelman puitteissa vahvistetaan laatua ja tasa-arvoa varhaiskasvatuksessa 155 miljoonalla eurolla ja perusopetuksessa yhteensä 232 miljoonalla eurolla.

Valtionavustus on tarkoitettu esi- ja perusopetuksen tasa-arvoisuuden, yhdenvertaisuuden ja lähikouluperiaatteen sekä inklusiivisen toimintakulttuurin vahvistamiseen. Valtionavustuksella edistetään oppimista, hyvinvointia ja vuorovaikutusta sekä oppilaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämätöntä ja riittävän varhaista tukea.

Avustuksella tuetaan pysyvien toimintamallien, rakenteiden ja käytänteiden kehittämistä tukemalla opetuksen järjestäjien mahdollisuuksia palkata opettajia ja avustajia ensisijaisesti sellaista esi- ja perusopetuksen opetusryhmien opetuksen toteuttamiseksi ja tueksi, joissa tehostetun tuen (oppilaalle on tehty perusopetuslain 16a §:n mukainen oppimissuunnitelma) tai erityisen tuen (oppilaalle tehty perusopetuslain 17 §:n mukainen kirjallinen päätös) piirissä olevan oppilaan/oppilaiden opetus järjestetään osittain tai kokonaan yleisopetuksessa tai joissa on erikoissairaanhoidon piirissä olevia oppilaita.

Toimenpiteet nuorten jengiytymisen ja rikollisuuden ehkäisemiseksi

Lasten ja nuorten häiriökäyttäytyminen on lisääntynyt, mikä näkyy myös kouluissa. Tähän puuttumiseksi tarvitaan sekä ennaltaehkäisevää toimintaa että toimia, jotta rikoksilla ja väkivallalla oireilevia nuoria voidaan auttaa.

Ankkuritoiminta perustuu yhteisille kansallisille toimintaperiaatteille ja tavoitteille, jotka on kuvattu Ankkuritoiminnan käsikirjassa. Ankkuritoimintaa toteutetaan moniammatillisessa tiimissä, johon kuuluvat asiantuntijat poliisista, sosiaalitoimesta, terveystoimesta ja nuorisotoimesta. Ankkuritiimit voivat tehdä yhteistyötä opetustoimen kanssa.

Ankkuritoiminnan vaikuttavuustutkimuksen (Kaakinen, Vauhkonen, Tanskanen & Hoikkala 2022) mukaan nuorten ohjautuminen ankkuritoimintaan koulujen kautta oli yleistä eri ankkuritiimeissä. Ankkuritoiminnan kohteina olleilla nuorilla oli verrokkeihin nähden pienempi riski olla epäiltyä uudesta rikoksesta seuraavan vuoden aikana. Tutkimuksessa haastatellut ankkuriammatillaiset pitivät koulu yhteyksiä hyödyllisinä. Niiden kautta ankkuritiimit tavoittivat paremmin nuoria ja nuorten ryhmiä. Koulut saattoivat myös saada tukea ankkuritiimeiltä havaitsemiinsa ongelmiin. Tutkimuksessa suositettiin ankkuritiimien ja koulun välisen yhteistyön tukemista.

Valtionavustus on tarkoitettu koulujen ja ankkuritoiminnan tai poliisin välisen yhteistyön kehittämiseen ja vahvistamiseen koulu yhteisön turvallisuuden edistämiseksi ja ongelmien kasautumisen ennaltaehkäisemiseksi. Opetuksen järjestäjät, joiden kunnissa ei ole ankkuritoimintaa, voivat kehittää koulujen ja poliisin välistä yhteistyötä. Avustuksella edistetään laadukkaan, turvallisen ja hyvinvointia tukevan esi- ja perusopetuksen toimintakulttuurin toteutumista, jolla voidaan ennaltaehkäistä lasten ja nuorten häiriökäyttäytymistä ja samalla ennaltaehkäistä jengiytymistä ja rikollisuutta.

Avustuksella tuetaan yhteistyön vahvistamista ja uusien toimintatapojen sekä hyvien käytäntöjen kehittämistä. Lisäksi avustuksella voidaan vahvistaa opetustoimen henkilöstön hyvinvointi- ja turvallisuusosaamista esimerkiksi varhaisen tunnistamisen ja ongelmien puheeksi ottamisen ja niihin puuttumisen osalta. Toimenpiteillä tuetaan toimenpideohjelmaa kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäisemiseksi.

Miten avustusta haetaan?

Avustusta haetaan opetus- ja kulttuuriministeriön asiointipalvelussa. Jos se ei ole mahdollista, ota yhteyttä avustuksesta lisätietoja antavaan virkamieheen.

Hakijan tulee huomioida, ettei hakemusta pysty lähettämään asiointipalveluun määräajan umpeutumisen jälkeen. Vastuu hakemuksen saapumisesta määräaikaan mennessä on hakijalla.

Asiointipalvelun käyttöohjeet

Asiointipalvelun käyttö edellyttää yhteisöasiakkailta Y-tunnusta, Suomi.fi-tunnistusta sekä Suomi.fi-valtuuksien käyttöä. Palveluun kirjaututaan Digi- ja väestötietoviraston Suomi.fi-tunnistuksen kautta henkilökohtaisella pankkitunnisteella, mobiilivarmenteella tai varmennekortilla.

Hakija täyttää asiointipalvelussa olevan hakulomakkeen, liittää siihen lomakkeen yhteydessä pyydetyt liitteet ja toimittaa hakemuksen asiointipalvelun kautta ministeriölle. Ministeriö lähettää päätöksen hakijalle asiointipalveluun.

Hakija tekee asiointipalvelussa mahdolliset hakemuksen täydennykset ja päätöksen muutospyyntöt. Hakija tekee myös selvitykset asiointipalvelussa.

- [Asiointipalvelun käyttöohje yhteisöasiakkaille](#) PDF 1.1MB
- [Valtionavustusten asiointipalvelu ja ohjeet](#)
- [Asiointipalveluun kirjautuminen ja valtuudet](#)
- [Suomi.fi-ohjeet ja tuki](#)

Tarkemmat ohjeet hakulomakkeella.

Millä perusteilla hakemuksia arvioidaan?

1. Hakukohtaiset myöntöperusteet

Valtion erityisavustusta voidaan myöntää kunnille ja kuntayhtymille ja yksityisille yhteisöille, joilla on esiopetuksen ja perusopetuksen järjestämislupa. Yksittäisen koulun hakemuksia ei oteta huomioon. Harjoittelukoulut voivat olla yhteydessä kuntaan ja kunta voi sisällyttää sen alueella toimivan harjoittelukoulun hakemukseensa. Valtionavustus ei koske aamupäivä-/iltapäivätoimintaa, tutkintokoulukseen valmentavaa (TUVA) koulutusta, aikuisten perusopetusta eikä erityiskouluja.

Valtion erityisavustus myönnetään opetuksen järjestäjäkohtaisesti, hakemuksen perusteella, käytettäväksi vuosina 2023–2024. Valtion erityisavustusta voidaan myöntää valtionavustuksen hakukriteerit täyttävälle perusopetuslaissa tarkoitetun järjestämisluvan omaavalle opetuksen järjestäjälle esi- ja perusopetuksessa.

Opetuksen järjestäjä voi kuitenkin kohdentaa koulukohtaisesti lasketun tarveperustaisen avustuksen tarkoituksenmukaisesti koulujensa toimintaan ja niiden toiminta-alueiden päiväkotien esiopetusryhmien toimintaan. Valtionavustusta ei voi käyttää toimintaan, jolla opetuksen järjestäjä korvaa jo olemassa olevaa toimintaa eikä luokkamuotoisen erityisluokan perustamiseen.

Hakija hakee valtion erityisavustuksia erillisillä hakemuksilla asiointipalvelussa. Tarkemmat tiedot OKM:n asiointipalvelussa.

- Hakemuksessa tulee olla opetuksen järjestäjän suunnitelma avustuksen aiotusta käytöstä.

- opetuksen järjestäjä sitoutuu toimittamaan opetus- ja kulttuuriministeriölle tarvittavat tiedot mahdollista koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta koskevaa valtakunnallista seurantatutkimusta varten.

Valtion erityisavustusta myönnetään molempiin avustuksiin enintään 80 % kokonaismenoista, joten omarahoitusosuus on vähintään 20 %.

Erityisavustus myönnetään käytettävissä olevan määrärahan puitteissa. Avustukset ovat harkinnanvaraisia.

Avustuksen sallitut käyttökohteet

Koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävät toimenpiteet

Valtion erityisavustusta voidaan käyttää esi- ja perusopetuksessa seuraaviin toimiin:

- **opettajien palkkaamiseen samanaikaisopettajiksi**
- **ryhmien jakamiseen tai jakotunteihin**
- **avustajien palkkaamiseen**

Erityisavustusta voidaan myöntää käytettäväksi ainoastaan esi- ja perusopetuksen opetushenkilöstön palkkakuluihin. Palkattavien henkilöiden tulee työskennellä pääosin opetusryhmässä.

Laskentaperusteet

Opetus- ja kulttuuriministeriö käyttää avustuksen laskemiseen [Tilastokeskuksen tuottamia viimeisimpiä kriteereitä](#) PDF 663kB ja perusopetuksen koulukohtaisia oppilasmääriä sekä opetukseen käytettyjä resursseja (euroa/oppilas).

Avustusta koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäviin toimenpiteisiin myönnetään laskennallisesti seuraavien koulun toimintaympäristöä kuvaavien kriteerien mukaisesti.

- 30–54-vuotiaiden vain perusasteen suorittaneiden osuus ikäluokasta
- työttömyysaste
- vieraskielisen väestön osuus

Sähköisellä hakulomakkeella ilmoitetaan niiden koulujen nimet, joille avustusta haetaan. Koulun nimen viereen laitetaan opetukseen käytetty resurssi sekä postinumero/postinumerot, joiden alueilta oppilaat pääsääntöisesti kyseiseen kouluun tulevat (korkeintaan viisi postinumeroa, ei postitoimipaikkoja).

Toimenpiteet nuorten jengiytymisen ja rikollisuuden ehkäisemiseksi

Valtion erityisavustusta voidaan käyttää esi- ja perusopetuksessa seuraaviin toimiin:

- **Ankkuritoiminnan tai poliisin kanssa tehtävän yhteistyön kehittäminen ja vahvistaminen (esimerkiksi opetustoimen henkilöstöä palkkaamalla tai käytännön yhteistyötä kehittävä opetustoimen henkilö palkkaamalla) ja yhteistyöstä koituihin kuluihin**
- **Avustuksen tavoitteita tukeva henkilöstön osaamisen vahvistaminen**
- **Avustuksen tavoitteita tukevat pienimuotoiset ja välttämättömät laite- tai materiaalihankinnat**

Laskentaperusteet

Valtion erityisavustuksen myöntöpäätöksissä huomioidaan opetuksen järjestäjän oppilaiden määrä. Lisäksi huomioidaan, miten hakukirjeessä esitetty suunnitelma vastaa valtionavustuksen käyttötarkoitusta. Hankesuunnitelmaa arvioitaessa kiinnitetään huomiota hankesuunnitelman ja hankkeen talousarvion täsmällisyyteen ja konkreettisuuteen sekä suunnitelman toteuttamiskelpoisuuteen.

Tarkemmat ohjeet hakulomakkeella.

Avustusten kielletyt käyttökohteet

Valtion erityisavustusta ei voi käyttää:

- toimintaan tai kohteeseen, johon on samalle ajankohdalle myönnetty jo valtion erityisavustusta. Valtion erityisavustuksella voidaan kuitenkin jatkaa aiemmin aloitettua, erityisavustuksella toteutettua vastaavaa toimintaa, joka täyttää yllämainitut kriteerit
- samanaikaisesti käytettäväksi vastaavan, aikaisemmille vuosille myönnetyn avustuksen, kanssa
- toimintaan, jolla opetuksen järjestäjä korvaa jo olemassa olevaa toimintaa

- opetukseen, jolle ei ole opetussuunnitelmassa määriteltyjä tavoitteita tai sisältöjä
- erityiskoulujen toimintaan tai kokoaikaisten ja pysyvien erityisluokkien tai -ryhmien muodostamiseen
- aamupäivä-/iltapäivätoimintaan, tutkintokoulukseen valmentavaan (TUVA) koulutukseen tai aikuisten perusopetukseen
- oppilashuollon henkilökunnan palkkakustannuksiin kuten kuraattorit, psykologit, terveydenhoitajat, psykiatriset sairaanhoitajat, neuropsykiatriset ohjaajat ja valmentajat, ym.
- tilakustannuksiin, koulukuljetuksiin, elintarvikekuluihin, markkinointi- ja edustuskuluihin tai yleisiin hallintokuluihin

Nämä rajoitukset koskevat myönnettyä erityisavustusta sekä hakijan omarahoitusosuutta.

Mikäli kunta lomauttaa opetustoimen henkilökuntaa, tulee rahoitus palauttaa opetus- ja kulttuuriministeriöön siltä osin, kun lomautuksen vaikutukset kohdistuvat tarveperustaista avustusta käyttävän ryhmän toimintaan. Lomautusta koskevat palautukset tulee tilittää opetus- ja kulttuuriministeriöön avustuksen käyttöä koskevan selvityksen yhteydessä.

2. Yleiset perusteet

Opetus- ja kulttuuriministeriö pyrkii strategiansa mukaisesti vaikuttamaan siihen, että kaikkien kyvyt ja osaaminen vahvistuvat; että yhteiskuntaa uudistetaan luovalla, tutkivalla ja vastuullisella toiminnalla; ja että merkityksellisen elämän edellytykset turvataan yhdenvertaisesti. OKM:n strategia on luettavissa [verkkosivuilta](#).

Hakemusten arvioinnissa ja vertailussa voidaan siten katsoa eduksi, jos toiminta tai hanke osaltaan edistää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta, osallisuutta, keskinäistä kunnioitusta ja kestäväää kehitystä OKM:n strategian toimintalupauksen mukaisesti.

3. Valtionavustuslain mukaiset yleiset edellytykset

Opetus- ja kulttuuriministeriö voi myöntää avustusta vain, jos valtionavustuslain mukaiset avustuksen myöntämisen yleiset edellytykset täyttyvät. Ministeriö ottaa yleiset edellytykset huomioon myös avustuksen määrää harkittaessa.

Valtionavustuksen myöntämisen yleisiä edellytyksiä ovat (valtionavustuslain 7 § 1 mom.):

- Tarkoitus, johon valtionavustusta haetaan, on yhteiskunnallisesti hyväksyttävä.
- Avustuksen myöntäminen on perusteltua valtionavustuksen käytölle asetettujen tavoitteiden kannalta.
- Avustuksen myöntäminen on tarpeellista, kun otetaan huomioon hakijan saama muu julkinen tuki sekä hankkeen tai toiminnan laatu ja laajuus.
- Valtionavustuksen myöntäminen vääristää vain vähän kilpailua ja markkinoiden toimintaa.

Jos avustus kohdistuu palkkakustannuksiin, voidaan avustus myöntää vain erityisen painavasta syystä, jos avustuksen saaja on saanut rangaistuksen luvattoman ulkomaisen työvoiman käytöstä (valtionavustuslain 7 § 2 mom.).

4. Esteitä avustuksen myöntämiselle

Jos hakija on saanut aiemmin avustuksia ministeriöltä, sen tulee huolehtia, että avustuspäätöksissä edellytetyt selvitykset avustusten käytöstä on tehty määräaikaan mennessä. Ministeriö hylkää hakemuksen, jos hakija on olennaisesti laiminlyönyt velvollisuuttaan antaa ministeriölle tietoja aiemmin myönnettyjen avustusten käytön valvontaa varten.

Hakemus hylätään, jos se paperisena laadittuna saapuu määräajan jälkeen.

Millaisia ehtoja avustusten käyttöön liittyy?

Avustusta saa käyttää vain siihen tarkoitukseen, johon se on myönnetty.

Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämä avustus voi kattaa enintään avustuspäätöksessä määritellyn osuuden avustettavan toiminnan tai hankkeen toteutuneista kokonaiskustannuksista. Avustuksen hyväksyttävät kustannukset määrittellään avustuspäätöksessä ja sen liitteessä.

Hyväksyttäviksi kustannuksiksi luetaan palkoista tai palkkioista kutakin palkansaajaa kohden enintään määrä, joka vastaa 80 000 euron vuosipalkkaa lakisääteisine sivukuluineen. Palkka voidaan maksaa rahapalkkana tai luontoisetuina.

Avustuksen saajan taloudenhoito ja hallinto on järjestettävä asianmukaisesti.

Avustuksen käytöstä on tehtävä selvitys viimeistään päätöksessä mainittuna päivänä.

Avustuksen saajalta edellytetään kustannuspaikkakohtaista talousraportointia, jos kyseessä on erityisavustus tai yleisavustus osaan toiminnasta.

Opetus- ja kulttuuriministeriöllä on oikeus tehdä valtionavustuksen saajan talouteen ja toimintaan kohdistuvia tarkastuksia, jotka ovat tarpeellisia valtionavustuksen maksamisessa ja käytön valvonnassa (valtionavustuslain 16 §).

Avustuksen saajan tulee selvittää, onko sillä velvollisuus noudattaa hankintalainsäädäntöä, ja ottaa tämä toiminnassaan huomioon. Myös valtioon, kuntiin tai seurakuntiin kuulumaton avustuksen saaja voi olla velvollinen kilpailuttamaan hankintansa noudattaen hankintalain mukaisia menettelyitä.

Jos avustuksen saaja täyttää julkisoikeudellisen laitoksen tunnusmerkit (esim. rahoituksesta yli puolet on julkista rahoitusta), avustuksen saajan tulee noudattaa hankintalakia kaikissa hankinnoissaan.

Jos avustuksen saaja saa avustusta tiettyyn hankintaan yli 50 % hankinnan arvosta, saajan on tässä hankinnassa noudatettava hankintalakia. (Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista 1397/2016).

Opetus- ja kulttuuriministeriö on linjannut, että avustuksen saajan tulee pyytää tarjous useammalta kuin yhdeltä toimittajalta sellaisissa tavara- ja palveluhankinnoissa, jotka alittavat kansallisen kynnysarvon mutta joiden arvo ilman arvonlisäveroa ylittää 20 000 euroa.

Avustuksen käyttöön liittyy myös muita ehtoja ja rajoituksia. [Katso avustusten ehdot ja -rajoitukset kokonaisuudessaan.](#)

Miten tuloksista ja avustuksen käytöstä raportoidaan?

Avustusten käytöstä on tehtävä selvitys viimeistään päätöksessä mainittuna päivänä. Selvitykseen sisältyy sekä talousraportointi että tuloksellisuusraportointi. Avustuksen saajalta edellytetään kustannuspaikkakohtaista talousraportointia, jos kyseessä on erityisavustus tai yleisavustus osaan toiminnasta.

Asiointipalvelussa haetuista ja myönnettyistä avustuksista selvitykset tehdään OKM:n asiointipalvelussa.

Paperilomakkeella haetuista avustuksista tehdään selvitykset ministeriölle erillisellä lomakkeella.

KOULUTUS

Lisätietoja

- Mika Puukko, opetusneuvos, puh. 0295 330 032
- Erja Vitikka, opetusneuvos, puh. 0295 330 058

- Aili Tervonen, projektisihteeri, puh. 0295 330 216

Sähköpostit ovat muotoa etunimi.sukunimi@gov.fi

Tekninen tuki hakuprosessissa:

[Valtionavustusten asiointipalvelu ja ohjeet](#)

Asiointipalvelua koskevissa teknisissä kysymyksissä saa tukea osoitteesta: asiointipalvelu.okm@gov.fi

Katso myös opetus- ja kulttuuriministeriön [opas valtionavustusten hakemisesta, käytöstä ja käytön valvonnasta](#). PDF 437kB

